

7. 8. 2009

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Platnost bilaterálních dohod o podpoře a ochraně investic po přistoupení ČR k EU

V poslední době se vede otevřená diskuse, zda v souvislosti s přistoupením České republiky k Evropské unii zůstávají dvoustranné dohody o ochraně a podpoře investic (dále jen „BIT“) nadále v platnosti. V širším kontextu nejde pochopitelně o diskuzi týkající se jen BIT, u nichž je smluvní stranou ČR ale i o další BIT uzavřené mezi členskými státy EU navzájem. Jinými slovy, zda oblast ochrany investic nepřešla „automaticky“ pod rámec komunitárního práva. Jde o téma nanejvýš aktuální, což potvrzují statistiky posledních let, podle nichž byla nebo je Česká republika žalována v desítkách sporů z ochrany investic právě podle BITs.

Samotný pojem „investice“ lze prakticky vykládat jako cokoliv v podobě movitého, nemovitého majetku, akcie, pohledávky, práva v oblasti duševního vlastnictví či know-how, přičemž investice musí v zásadě splňovat tři kritéria a to (i) musí zahrnovat určitý ekonomický přínos, který je poskytnut (ii) na dobu určitou, a (iii) podnikatelské riziko, protože budoucí odměna investora závisí na hospodářském výsledku (ziscích nebo ztrátách) podniku.

Pro zvýšení své atraktivity pro zahraniční investory začala Česká republika uzavírat po roce 1989 BITs a přistupovat k mnohostranným úmluvám, jejichž cílem je rovněž ochrana a podpora investic (typicky Washingtonská úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států). V současnosti je Česká republika vázána přibližně 70 takovými BITs.

Jednotlivé BITs upravují mimo jiné režim zacházení s investicí a to od doby jejího zřízení do doby její likvidace. Investici je většinou poskytnuta ochrana na základě tzv. principu národního zacházení či režimu nejvyšších výhod, přičemž samotný způsob zacházení s investicí závisí na vnitrostátní právní úpravě každého státu. Jinými slovy, se zahraniční investicí nesmí být na území České republiky zacházeno hůře než s investicí domácí. Jako „minimální standard ochrany investice“ je ve většině BITs stanoven standard „neustranného a spravedlivého zacházení“.

V souvislosti s přistoupením České republiky k Evropské unii (dále jen „EU“) vyvstává otázka samotné aplikovatelnosti či platnosti těchto BITs, resp. zda oblast ochrany investic přešla pod právní rámec komunitárního právního systému EU a tím prakticky způsobila obsoletnost všech „intra komunitárních“ BITs.

Odpověď na tuto otázku do jisté míry přineslo rozhodnutí rozhodčího tribunálu ve věci sporu nizozemské společnosti Eastern Sugar B.V. proti České republice, v němž mimo jiné Česká republika argumentovala tím, že BIT se stala neaplikovatelnou v důsledku přistoupení České republiky k EU.

Rozhodčí tribunál ve svém rozhodnutí uvedl hned několik důvodů pro odmítnutí argumentace České

republiky, jako např. to, že Smlouva o přistoupení k ES na žádném místě povinnost ukončit BITs nestanoví. Rozhodci dále konstatovali, že pokud by se Evropská komise, jako orgán dozoru nad dodržováním povinností vyplývajících pro členské státy ze Smlouvy o založení ES, domnívala, že členský stát porušuje povinnost spočívající v ukončení platnosti BITs, předložila by v souladu se svými pravomocemi věc Soudnímu dvoru k projednání.

Skutečností je, že tak Evropská komise ve vztahu k žádnému členskému státu nikdy neučinila. Rozhodci dále poukázali na to, že BIT jako smlouva dřívější nepozbývá (v souladu s čl. 59 Vídeňské úmluvy o smluvním právu) platnosti v důsledku přijetí pozdější smlouvy, tj. Smlouvy o založení ES, a to z toho důvodu, že tyto smlouvy neobsahují totožný předmět úpravy. Rozhodčí tribunál uzavřel, že BITs nejsou přistoupením jednotlivých států k EU automaticky nahrazeny komunitárním právem, čímž mimo jiné potvrdil svou pravomoc spor rozhodnout.

Oblast ochrany investic je tedy prozatím ponechána národním právním úpravám členských států EU, resp. mezinárodním smlouvám a jednotlivé BITs jsou stále platné.

Uvedený názor podporuje i usnesení vlády ČR č. 853 ze dne 9.7.2008, které schvaluje postup České republiky při ukončování platnosti těchto dohod, které Česká republika uzavřela s členskými státy Evropské unie. Uzavíráme tedy, že bilaterální dohody uzavřené mezi členskými státy Evropské unie zůstávají nadále v platnosti, ačkoliv se počítá s tím, že v budoucnu bude tato oblast regulována právem Evropských společenství. Ve vztahu k ostatním BITs, tj. těm, které má ČR uzavřené s nečlenskými státy EU se pochopitelně nic nemění.

Mgr. Ondřej Čech,

Mgr. Vladěna Kuřecová

[PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář](#)

Jáchymova 2
110 00 PRAHA 1

tel: +420 - 221 430 111

fax: +420 - 224 235 450

e-mail: office@prkpartners.com

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)